

СТАНОВИЩЕ

за дисертацията на ФАНИ МАРИАНОВА КАРАДЖОВА
на тема „ ПРИНОСЪТ НА ОБЕДИНЕНА ГЕРМАНИЯ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА
ЕВРОПЕЙСКА АРХИТЕКТУРА ЗА СИГУРНОСТ И ЗА СПРАВЯНЕ С
НОВИТЕ РИСКОВЕ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА В ПРОМЕНЯЩАТА СЕ
МЕЖДУНАРОДНА ОБСТАНОВКА“

за присъждане на образователно-научната степен „доктор по ВОЕННОПОЛИТИЧЕСКИ
ПРОБЛЕМИ НА СИГУРНОСТТА”.

от проф. д-р Динко Динков – УНСС

Основание за представяне на рецензията: член на научното жури по защита на
дисертационния труд съгласно заповед № СИ29-РД03-158/01.07.2019 г. на
началника на Военна академия „Г. С. Раковски”.

1. Информация за докторанта

ФАНИ МАРИАНОВА КАРАДЖОВА е докторант във Военна академия
„Г. С. Раковски”, която успешно е завършила курса на обучение, положила е
успешно изпитите и е представила проект на дисертационен труд, обсъден на
разширен катедрен съвет на 14 юни 2019 г. и е насочен за защита пред Научно
жури. По време на докторантурата е направила три публикации по темата на
дисертацията, участвала е с доклади на научни конференции

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

- **Важност и актуалност на проблема**

Радикалните промени на големия завой в историята в края на ХХ и
началото на ХХІ век са голяма провокация за човешкия разум и за обособените
области на познанието. Представеният дисертационен труд се вписва в
усилията за осмисляне на зародилите се нови процеси в различни сфери на

обществения живот. Докторантката **ФАНИ МАРИАНОВА КАРАДЖОВА** се е фокусирала върху ефекта от промените върху ролята на Германия в усилията за укрепване на сигурността в Европа след края на „студената война“. По същество в дисертацията се изследва едно ново измерение на въпросите на сигурността, свързано участието на обединена Германия като суверенна държава. Този въпрос е особено злободневен и липсва яснота по важни теоретични, международно правни и политически измерения на впитането на сегашна Германия в процесите в международната система, което придава на дисертацията характеристиките на значимо и актуално изследване.

- **Обем и структура**

Дисертацията е вместена в обем от 301 страници, шест приложения и две таблици, 12 графики и една диаграма. Изложението е организирано в предговор, четири основни структурни единици (глави) и заключение. В подреждането им има логика, водеща към отговори на въпросите как Германия реагира на „двойното предизвикателство, както го определя докторантката, – да дефинира по нов начин приоритетите и международната си роля и да намери баланс между променените условия в средата за сигурност и вътрешната готовност за справяне с нарастващия ѝ ангажимент на световната политическа сцена».

- **Използвана научна литература**

За разработването на дисертацията са използвани 483 източника, от които: 144 – специализирани литературни и научни изследвания / монографии (14 – на български език и 130 – на немски и английски език), 241 – статии от периодични научни издания, конференции и медии. Сред тях има стойностни

монографични издания, научни статии, анализи, доклади, политически документи и речи. Всички материали са използвани добросъвестно, цитирани са коректно, към някои са направени критични бележки. За разработването на дисертацията са подбрани и използвани релевантни на темата източници. Оформеният научен апарат е надежден и подпомага читателите.

3. Оценка на дисертацията и получените научни и научно-приложни резултати. Критични бележки, препоръки и въпроси.

Дисертационният труд на Фани Караджова анализира ролята на обединена Германия в развитието на процесите в Европа след края на студената война, като слага акцент върху въпросите на сигурността. Дълго време германският въпрос се считаше за най-сложния международен проблем и заплаха за мира и сигурността. От победените във Втората световна война страни единствено с Германия победителите не успяха да разработят мирен договор. На практика Германия беше разделена на две държави и една административна единица – Западен Берлин. Процесите в следвоенната (Ялтенската) международна система, неочаквано за мнозина, направиха възможно преодоляването на разделението и на практика превръщането ѝ в самостоятелен, суверенен субект на международни отношения. Считам, че в контекста на поставените в дисертацията цели има необходимост от обособяването на отделна структурна единица (глава), в която да се даде оценка на новите реалности, оформени с превръщането на Германия в единна държава, с което бяха пренебрегнати резултатите от Втората световна война. Не случайно, макар и силно приглушено, се повдигат въпроси дали германският въпрос е намерил окончателното си решение. Ще припомня думите на френския президент Франсоа Митеран, изречени по време на събитията около Берлинската стена.

Той заяви, че толкова силно обичал германците, че предпочитал да има две германски държави.

Очевидно в Германия се държи сметка за особеното изчерпване на германския въпрос. Не са забравени уроците от войната и това придава специфика на позициите на Германия по въпросите на сигурността и в частност в Европа. Това е характерно за външната политика на всички управлявали страната правителства след 1990 г., макар че могат да бъдат идентифицирани нюанси, което докторантката е направила. По същество първите три глави на дисертацията са посветени на въпросите на сигурността в политиката на правителствата на Х. Кол, на Х. Шрьодер и на А. Меркел.

Считам, че дисертацията би получила допълнителна тежест, ако докторантката се беше насочила към концептуалните сблъсъци между Германия и други страни-членки на Европейския съюз и НАТО както по въпроса за европейска архитектура на сигурност, така и по въпроса за бъдещето на Европейския съюз, за обща политика на Европейския съюз за сигурност и отбрана, за мерките за преодоляване на икономическата и финансова криза, за новия протекционизъм в международната търговия и т.н.

Дисертацията страда от един съществен дефицит. Липсва структурна единица, посветена на променящата се роля на Германия и българо-германските отношения. За България Германия е особено важен политически и търговско-икономически партньор и при постланото в четирите глави, естествено би се вписала една глава, посветена на двустранните отношения.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

В автореферата докторантката претендира, че със своята дисертация е направила три основни научни и три научно-приложни приноса в

изследването. Не намирам основания за оспорване на твърденията, но бих извел на първо място поставената на трето място сред научните приноси претенция, че е проследена и анализирана трансформацията във външната политика и политика на сигурност на Германия в периода 1990 – 2017 г. в контекста на формирането на европейската архитектура за сигурност и нарастващия ангажимент на Германия в международните организации.

Според мен основният приносен момент в този труд е потърсената връзка между променящата се международна система и променящата се роля на Германия.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Докторантът е посочил три свои публикации, които наистина са посветени на различни аспекти на темата на дисертацията.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът отразява синтезирано съдържанието на дисертационния труд и в резюме представя идеята, тезата, и резултатите от изследването.

7. Заключение

На оценяване е подложен резултатът от една успешна докторантура. Докторантът **ФАНИ МАРИАНОВА КАРАДЖОВА** е извършила сериозна събирателска и аналитична работа и е създавала добра основа за обосновани изводи. С този труд тя демонстрира нюх и способности на изследовател, който, стъпвайки коректно на постижения в осмислянето на проблемите, свързани с променените условия в международната система, създава свое оригинално произведение. С дисертацията си докторантката дава убедителни аргументи за аспирациите си към докторска степен. Приканвам и останалите членове на

научното жури да гласуваме за присъждането на **ФАНИ МАРИАНОВА
КАРАДЖОВА** образователно-научната степен „доктор“ по
ВОЕННОПОЛИТИЧЕСКИ ПРОБЛЕМИ НА СИГУРНОСТТА”.

28 август 2019 г.

.....

/проф. д-р Динко Динков/